

Skiferbruddet i Marsteinsvola - noen flere opplysninger

Av Toralf Bjelkåsen og Kjell Kippe

I Eynni Idri for 2012 er det en artikkel om skiferbruddet i Marsteinsvola og den drifta som foregikk der i 1961. Forfatteren, Toralf Bjelkåsen, ante da ikke at Kjell Kippe fra Sparbu hadde samla opplysninger og intervju personar om skiferbruddet og drifta der allerede midt på 1990-tallet. Kjell tok kontakt med Toralf og vi ble enige om å skrive en artikkel sammen der vi har flere opplysninger og retter opp et par feil i den første artikkelen.

En åpenbar feil er at det i den første artikkelen står at skiferbruddet ligger i Steinkjer kommune. Det stemmer at det ligger inntil kommunegrensa, men det er på Inderøy-sida, i Heien statsallmenning. En annan faktisk feil er at Ivar Øvre kjørte med en Massey-Ferguson 35 og ikke modellen 135 som kom noen år senere.

Skiferbruddet har vært brukt lokalt

Kjell Kippe eier gården Dyrstad. Han er nærmeste nabo til Marsteinsvola på Sparbusida og er godt kjent i dette området. Gardene i grenda har allmeningsrett i Marsteinsvola og atkomstvegen til allmenningen gikk forbi Dyrstad inn til Stubbsetertjønna og Marsteinsvola. Han sier at folk i grenda lenge har kjent til skiferforekomsten og at navnet "Skiferbruddet" var kjent og ble brukt før drifta foregikk der i 1961. Folk i grenda har henta skifer her når de har hatt behov for det til ulike formål. Det er ikke kjent at folk på Røra har henta skifer på dette stedet, og det er heller ikke sannsynlig med den vanskelige atkomsten det var fra den sida før bil- og traktorvegane til Stubbseteren ble bygd.

Det er sannsynlig at det er tatt ut skifer til gruer og andre formål på setrene i området. Ivar og Petter Øvre fortalte i intervju med Kjell at de hadde hørt at det ble forsøkt å ta skifer herfra til opprustinga på Stiklestad til 900 års jubileet i 1930. Dette ble imidlertid oppgitt og skiferen ble henta i Sul i stedet. I det samme intervjuet fortalte Ivar at han hadde et betydelig beløp utestående for kjøring av skifer som han ikke fikk oppgjør for da drifta ble stoppa i 1962. Som en liten kompensasjon tok han noen skiferheller med god samvittighet. "Æ hi de dyrast hagabolet i heile bøgda", sa han.

Kjell kan huske at han var med sin far, farens svoger og konene deres som kjørte med to hester inn til skiferbruddet og henta to sledelass med skifer en vinter omkring 1950. Dette året hadde rørbyggene skogsdrift ovenfor skiferbruddet, så det var oppkjørt veg fra Stubbsetertjønna. Skiferhellene hadde de samla og gjort klar for henting sommeren før. Steinlassa var tunge og veien ned fra bruddet var

bratt, så det måtte bremses på farten. De to kjerringene hang etter sleden til svogeren og bremsa så godt de kunne, mens far til Kjell styrte sin erfarne skogshest ut i løssnøen ved sida av vegen og lot snøen bremse.

Kjell kjørte selv med en Fordson Dexta på barfrost og henta skifer i ei kasse bak på traktoren en gang på 1960-tallet. På 1980-tallet gjorde han turen med snøskuter. Omtrent samtidig henta Toralf skifer til en utepeis. Han bar hellene på ei pakkramme, og erfarte at børa som ikke var stor å se til, likevel ble for tung på vegen fram til Stubsetertjønna.

Søknader og avtaler for drifta i 1961–62

I protokollen for Heien allmenning finnes vedtak og korrespondanse om skiferbruddet. Det går fram at saksbehandlinga kunne gå raskt den gangen, uten internett og datautstyr. Søknad om prøvedrift er datert den 11. juli 1961 og undertegnet av Bjarne Th. Røkkum og Kåre Grande. Allerede den 13. juli svarer skoginspektøren i Midt-Norge at både styret i Heien allmenning og Fjellstyret må uttale seg før skogforvalteren vil gi sin tillatelse til prøvedrift. Allmenningen og fjellstyret har trolig ikke hatt vesentlige innvendinger, og den 4. august undertegner skogforvalter Per Negård kontrakt om prøvedrift og sender den til Røkkum og Grande som undertegner den 8. august. Kontrakten blir godkjent i Direktoratet for statens skoger den 31. august. Kontrakten gjelder for to år og angir hvor brudd kan anlegges, plikt til opprydding etter drift og til å unngå skade på trevegetasjonen. Den 16. november behandler styret i allmenningen et brev fra Røkkum med søknad om permanent drift i skiferbruddet. Styret skriver at de *"vil ikke frarå at konsesjon blir gitt,"* men vil stille betingelser. Betingelsene er at det blir gjort minst mulig skade på stående skog, at det ytes full erstatning for skader og ulemper og at søkeren stiller fullgod sikkerhet for eventuelle erstatninger. Styret frarår at *"søkerne får overta tømmer som må fjernes, til brensel, men de vil ikke motsette seg at mindreverdige virke blir overdratt søkeren etter nærmere anvisning."*

Den 25. november skriver skogforvalter Per Negård i brev til Røkkum: *"Som omtalt under befaringen, kan en gå med på at De helt midlertidig får tillatelse til å føre opp en arbeidsbrakke 3 x 6 m på anvist sted."*

Inderøy kommune som aktør

Inderøy kommune søkte høsten 1968 om å få ta ut en del skiferprøver i det bruddet som var i drift i 1962. Året etter har det vært befaring, og 8. august 1969 skriver skogforvalter Per Negård til kommunen og gir tillatelse til

- å planere ut skrotmasse i bruddet etter Røra skiferverk.
- å ta ut skiferprøver i bruddet og i en haug lenger ned mot Stubsetertjønna.
- å transportere en bulldoser til og fra bruddet.

--

Tillatelsen gjelder fram til 1. oktober 1970. Skogforvalteren gjør oppmerksom på at arbeidsbrakka eies av Røkkums enke som bor i Oslo. De nevnte arbeidene ble gjort, og i tillegg sprengte kommunen ut skifer to steder nede ved Grindbergsmyra.

Alf Seem kjørte bulldoseren og planerte i bruddet. Han mente tanken på å bruke kommunalt ansatte til å bryte skifer her var helt urealistisk. Den lange adkomstvegen ville gjøre arbeidsdagene alt for korte. Han var også kritisk til at kommunen brukte dynamitt til sprengningen da dette sprenger skiferen i stykker. Da bruddet var i drift, brukte de svartkrutt som har en langsommere detoneringshastighet og derfor ikke ødelegger skiferen slik som dynamitt gjør.